

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 1/2015. (I. 16.) AB HATÁROZATA**a Fővárosi Ítéltábla 3.Bhar.16/2013/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről**

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Lévy Miklós, dr. Paczolay Péter, dr. Stumpf István és dr. Sulyok Tamás* alkotmánybírók párhuzamos indoklásaival – meghozta az alábbi

határozatot:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság 3. Bhar.16/2013/5. számú ítélete az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése tekintetében alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.

2. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt egyebekben visszautasítja.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának a Magyar Közlönyben való közzétételét.

Indokolás

I.

- [1] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal élt, melyben kérte a Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság 3.Bhar.16/2013/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének, valamint XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmére tekintettel.
- [2] Az alkotmányjogi panasz eljárás alapjául szolgáló ügyben az indítványozót egy magánszemély, iwiw felhasználói adatlapján, személy szerint megnevezve, az állatai között tüntette fel, valamint ügyvédi minőségét is érintően a jó hírnevét és hitelét rontó bejegyzéseket szerepeltetett.
- [3] Az indítványozó mint magánvádló ismeretlen személy ellen tett feljelentése nyomán indult bírósági eljárásban, az első fokon eljáró bíróság megállapította az iwiw felhasználói adatlap tulajdonosának bűnösségét egy rendbeli, folytatólagosan elkövetett becsületsértés vétségében, és ezért három évre

próbára bocsátotta. A vádlott és védője fellebbezése nyomán, a másodfokon eljáró törvényszék az első fokú ítéletet megváltoztatta, a vádlottat az ellene emelt két rendbeli becsületsértés vétsége miatt emelt vád alól – bizonyítottság hiányában – felmentette, míg a rágalmozás vétsége miatt indult eljárást – a magánvádló vádelejtése okán – megszüntette. A magánvádló bizonyítási indítványait azonban elvetette. A másodfokú bíróság ítélete ellen a magánvádló jelentett be másodfellebbezést a vádlott terhére. A harmadfokú bíróság a másodfokú bíróság felmentő ítéletével más jogi indokok alapján egyetértett. A vádlott felmentését bűncselekmény hiányára tekintettel állapította meg, mivel az ügyvéd olyan közszereplőnek tekintendő, aki túrni köteles az ügyben szereplő és ahhoz hasonló kifejezéseket.

- [4] Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszát, melyben kérte a Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását, és megsemmisítését, az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének, valamint a XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmére tekintettel. Alkotmányjogi panaszában sérelmezte az eljárás elhúzódását, valamint a bizonyítékok eljáró bíróságok általi értékelését, illetve bizonyítási indítványainak mellőzését. Ezen túlmenően álláspontja szerint a harmadfokú bíróság alaptörvény-ellenesen adott nagyobb teret a szólás szabadságának a jó hírnév és a tisztességes eljáráshoz való joggal szemben. Azzal ugyanis, hogy a bíróság szerint az ügyvédi minőség olyan közszereplővé teszi a panaszost, amely révén az egyéb személyek esetében büntetendő cselekmény nem szankcionálható, a bíróság megsértette a részrehajlás nélküli, tisztességes módon történő ügyintézéshez való jogot.
- [5] Az indítványozó bejelentette, hogy az ügyben felülvizsgálati eljárást nem kezdeményezett.

II.

- [6] Az indítvány elbírálásakor az Alkotmánybíróság Magyarország Alaptörvényének alábbi rendelkezéseire figyelemmel járt el:

„I. cikk (1) AZ EMBER sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteltnen kell tartani. Védelmük az állam elsőrendű kötelezettsége.

[...]

(3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben,

az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák.”

„IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.
[...]

(4) A véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

III.

[7] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a értelmében az érdemi vizsgálat előtt megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadásának törvényi feltételeit.

[8] Az Abtv. 27. §-a értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó a Fővárosi Ítéletábla mint harmadfokú bíróság ítélete ellen nyújtott be alkotmányjogi panaszt, amely ellen további fellebbezésnek nincs helye, egyben bejelentette, hogy felülvizsgálati eljárást nem kezdeményezett. Az Ügyrend 32. §-a értelmében a jogorvoslati lehetőség

kimerítésének kötelezettsége nem vonatkozik a felülvizsgálatra mint rendkívüli jogorvoslatra, tehát a beadvány e tekintetben a törvényi feltételeknek megfelel.

- [9] Az indítványozó érintettségét illetően a befogadás során vizsgálandó volt, hogy a büntetőeljárás keretein belül milyen minőségben vett részt az alkotmányjogi panaszos, mivel önmagában a sértetti pozíció nem biztosít alapot a személyes érintettség megállapítására a tekintetben, hogy az állam miként gyakorolja büntető igényét. A panaszos azonban sértetti minőségén túl, magánvádlóként lépett fel az alapügyben és személyére vonatkozóan alapjogát érintő bírósági döntés született, mely szintén az alkotmányjogi panasz törvényi feltételeinek fennálltát igazolja.
- [10] Az Abtv. 30. §-a értelmében az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani. A támadott bírósági döntés kézbesítésére 2013. november 19-én került sor.
- [11] Az alkotmányjogi panaszt az indítványozó 2014. január 17-én, ajánlott küldeményként adta postára mind az Alkotmánybíróság, mind az első fokon eljáró Pesti Központi Kerületi Bíróság (PKKB) számára. Az Abtv. 53. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz iránti beadványt – a 26. § (2) bekezdés esete kivételével – az ügyben első fokon eljáró bíróságnál kell az Alkotmánybíróságnak címezve benyújtani, e feltételnek a PKKB felé benyújtott indítvány megfelel.
- [12] Az alkotmányjogi panaszos beadványában megjelölte az Abtv. 27. §-át, mely alapján kérte az Alkotmánybíróság eljárását, valamint a beadvány határozott kérelmet tartalmaz a sérelmezett bírósági döntés alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére vonatkozóan, melyet az Alaptörvény érintett rendelkezéseinek megjelölése mellett, azok sérelmének alátámasztására irányulóan indokolt.
- [13] Az Abtv. 29. §-a értelmében az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [14] A beadvány összetett alkotmányjogi panaszt tartalmaz. Egyrészt sérelmezi az indítványozó, hogy az ügyben előterjesztett bizonyítási indítványait a bíróság elutasította, és az eljárás elhúzódása miatt azok részben már nem is lennének pótolhatók. Ezen túlmenően állítása szerint az ellentmondó tanúvallomások sem kerültek megfelelően értékelésre, ahogy a cselekmény elkövetését magára vállaló személy felelősségre vonása is elmaradt.
- [15] Az indítványozó a fentiekén túl azt is sérelmezi, hogy a harmadfokú bíróság, bár a másodfokon eljáró bírósággal egyetértve felmentő ítéletet hozott, az indokolásban annak jogcímét bűncselekmény hiányára változtatta. A bíróság

álláspontja szerint ugyanis az ügyvédi minőség olyan közszereplővé teszi a panaszt, amely révén az egyéb személyek esetében esetleg büntetendő cselekmény nem szankcionálandó. A panaszos szerint a bíróság ezzel az Alaptörvénnyel ellentétesen adott nagyobb teret a szólás szabadságának a jó hírnévhez és a tisztességes eljáráshoz való joggal szemben.

- [16] A beadvány ezen részét illetően olyan alapvető alkotmányossági problémát vet fel az indítványozó, amely nem a konkrét ítélkező tevékenység része, hanem túlmutat az egyedi, bíróság előtti büntetőügy eldöntésén.
- [17] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a kérelem a befogadhatóság formai és tartalmi feltételeinek egyaránt megfelel, így az alkotmányjogi panaszt érdemben vizsgálta.

IV.

- [18] Az Alkotmánybíróság döntését a rendelkezésre álló iratokból megállapított, alábbi tényállás alapján hozta meg.
- [19] Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása szerint a magánvádló a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) 179. § (1) bekezdésébe ütköző, és a (2) bekezdés a)–c) pontjai szerinti – aljas indokból, nagy nyilvánosság előtt, jelentős érdeksérelmet okozva elkövetett – rágalmazás vétsége elkövetésével vádolta az elkövetőt, aki az internet útján elérhető *iwiw* közösségi alkalmazáshoz tartozó felhasználói adatlapján a személyes adatok *állatok* rovatában a „Zizi, a gyönyörű magyarvicsla leány és X. Y. (teljes névvel kiírva) ügyvédutánczat” bejegyzést tette. Az első fokon eljáró bíróság megállapította, hogy a jelzett adatlapon a sérelmezett közlések voltak olvashatók, valamint hogy nem merült fel olyan adat, amely azt bizonyítaná, hogy a vádlott számítógépéhez, felhasználói nevéhez és jelszavához – a vád tárgyává tett időszakban – bárki más hozzáfért volna. E tekintetben informatikai igazságügyi szakértő véleményét is kikérte. A bíróság arra az álláspontra jutott, hogy a cselekményt maga az *iwiw* adatlap tulajdonosa követte el, ezért a vádlott bűnösségét kimondva 3 évre próbára bocsátotta.
- [20] A vádlott és védője fellebbezése nyomán a másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék az első fokú ítéletet megváltoztatta, a vádlottat az ellene emelt 2 rendbeli becsületsértés vétsége [rég. Btk. 180. § (1) bekezdés b) pontja] miatt emelt vád alól felmentette, míg a rágalmazás vétsége [rég. Btk. 179. § (1) bekezdés] miatt indult eljárást – a magánvádló vádelejtése okán – megszüntette. A másodfokú bíróság az első fokú ítéletet részben megalapozatlannak tartotta, a megállapított tényállás hiányos voltára tekintettel, másrészt azért, mert annak

indokolása logikai hibát tartalmaz. A tényállás hiányos voltát pótolva rögzítette, hogy az *iwiw* bejegyzés később kiegészítésre került, mely szerint: „X. Y. (teljes névvel kiírva), a *ronda lop-csal-hazudik-kutya*”, valamint a védelem által bejelentett tanút hallgatott meg, aki a fellebbezési tárgyaláson úgy nyilatkozott, hogy a sérelmezett bejegyzéseket ő tette meg. E tanúvallomásra tekintettel a bíróság megcáfoltak látta az elsőfokú bíróság azon ténybeli következtetését, mely szerint nincs olyan más személy, aki a vádlotton kívül a sérelmezett bejegyzéseket megtehetette volna, és a vádlottat bizonyítottság hiányában felmentette. A másodfokú bíróság ugyanakkor elutasította a magánvádló azon bizonyítási indítványát, mely a szolgáltató megkeresésére irányult, hogy a vádlott *iwiw* oldalán a cselekmény időpontjában milyen IP címről történt belépés, valamint elutasításra került az a bizonyítási indítvány is, mely a cselekmény elkövetését magára vállaló tanú mobiltelefonjának cellainformációi beszerzésére irányult.

[21] A másodfokú bíróság ítélete ellen a magánvádló jelentett be másodfellebbezést a vádlott terhére, felmentése miatt. A harmadfokú bíróság a kiegészített tényállást megalapozottnak ítélte és a harmadfokú eljárásban irányadónak tekintette. Azonban arra az álláspontra helyezkedett, hogy az első- és másodfokú bíróság túlzott hangsúlyt fektetett a bejegyző személyének tisztázására, holott az ügyben ennek nem volt elsődleges jelentősége. A felelősségi alakzat kérdésével pedig részletesebben azért nem foglalkozott, mert a másodfokú bíróság felmentést eredményező álláspontjával – más jogi indokok alapján – egyetértett. A Fővárosi Ítéletábla álláspontja szerint „az ügyvédként eljáró személyt, mint közszereplőt, fokozottabb tűrési kötelezettség terheli, amely csupán gyálzkodó kijelentések elleni fellépést tesz lehetővé. Az ilyen minőségben eljáró személynek abból eredően, hogy tűrési küszöbe magasabb, a méltatlan, sértő hangvételű kritikát is el kell viselnie.” Erre tekintettel a vádlottat az ellene emelt vád alól bűncselekmény hiányában felmentette.

[22] Az ügyben harmadfokon eljáró bíróság megállapította, hogy a magánvádló ügyvédként került a vádlottal kapcsolatba, amikor családjogi perben ellenérdekű félként a terhelt házastársának perbeli képviselőjét látta el. Álláspontja szerint: „[a]z arra feljogosító képesítés birtokában mindenki maga dönti el, hogy vállalkozik-e ügyvédi tevékenység folytatására, s aki ügyvédként bejegyzésre kerül, munkája kapcsán közszereplővé válik, miként az igazságszolgáltatás más jogi végzettséggel rendelkező résztvevői is. A sértett ügyvédi tevékenységének folytatásához kapcsolódik, hogy róla inkriminált bejegyzések kerültek közzétételre olyan személy részéről, akinek érdekei ellentétesek az ügyvéd által képviselt személy érdekeivel.” Utalt a bíróság az Alkotmánybíróság 36/1994. (VI. 24.) AB határozatára, melyet úgy értelmezett, hogy a kritika megengedhetőségének

határai tágabbak a közszereplők esetében, mint a magánszemélyek tekintetében, álláspontja szerint: „[a] közszereplést vállaló személyeknek vállalni kell azt is, hogy mind a sajtó, mind pedig a szélesebb közvélemény figyelemmel kíséri minden szavukat és cselekedetüket, így nagyobb türelmet kell tanúsítaniuk a kritikai megnyilvánulásokkal szemben.” A harmadfokú bíróság, miután megállapította, hogy a vádban foglalt kifejezések egyértelműen a panaszos ügyvédi mivoltára utalnak, kifejtette, hogy mindennapos dolog a közszereplőket hasonló kifejezésekkel illetni. Mint az ítélet indokolásában fogalmaz: „[a]z ügyvédi tevékenység szokásos velejárója, hogy az ügyvédekkel szemben hozzáértésükkel, jellemvonásaikkal kapcsolatban hasonló kifejezések használatára kerül sor.” Azonban ez nem befolyásolja, hogy az illetőt magánemberként hogyan ítélik meg, és nem éri el azt a szintet, ami büntetőjogi felelősséget alapozna meg. Ezen indokok alapján a harmad fokon eljáró bíróság úgy ítélte meg, hogy a vád tárgyává tett cselekmény nem valósította meg a becsületsértés vétségének törvényi tényállását, ezért a vádlottat bűncselekmény hiányában felmentette. Ugyanakkor utalt arra, hogy a polgári bírói gyakorlat eltér a büntetőjogi megítéléstől, peres félként olyan személy marasztalására is sor kerülhet, akit a büntető bíróság bűncselekmény hiányában felmentett.

V.

- [23] 1. Az alkotmányjogi panasz részben megalapozott.
- [24] Az Alkotmánybíróság elsőként azt az indítványozói állítást vizsgálta, mely szerint a harmadfokú bíróság alaptörvény-ellenesen terjesztette ki a véleménynyilvánítás szabadságát, és ezzel a panaszosnak az emberi méltóság részét képező jó hírnévhez való joga indokolatlanul csorbult.
- [25] Az érdemi vizsgálat során röviden áttekintette az Alkotmánybíróság e tárgykörben hozott –hatályban már nem lévő – korábbi határozatait.
- [26] Az emberi méltósághoz való alapjog, illetve annak nevesített elemeként szereplő jó hírnévhez való jog és a véleménynyilvánítás szabadságának egymáshoz való viszonya, alkotmányos alapjogok versengését feltételezi. Az Alkotmánybíróság előtt számos esetben szereplő kérdés szinte valamennyi eljárástípusban a legkülönbözőbb aspektusokban kívánta meg az Alkotmánybíróság alkotmányossági szempontból levezetett állásfoglalását.
- [27] A Fővárosi Ítéletőktábla által indokolása alapjául felhívott 36/1994. (IV. 24.) AB határozatban [ABH 1994, 219–237.] az Alkotmánybíróság a hatóság illetve hivatalos személy becsületének és jó hírnevének büntetőjogi védelme és a szabad véleménynyilvánításhoz való jog szabadsága összefüggéseit vizsgálva

kimondta, hogy nem ellentétes az Alkotmánnyal ezen személyek becsületének, jó hírvéneének büntetőjogi védelme. A határozat rendelkező részében rögzítette ugyanakkor, hogy az alkotmányosan védett véleménynyilvánítás köre a közhatalmat gyakorló személyekkel, valamint a közszereplő politikusokkal kapcsolatban tágabb, mint más személyek esetében. A határozat indokolása [jelentős mértékben a 30/1992. (V. 26.) AB határozat (ABH 1992, 167–181.) indokolásából merítve] kitért arra, hogy bár a véleménynyilvánításnak kitüntetett a szerepe, ez nem jelenti azt, hogy – mint az élethez és az emberi méltósághoz való jog – korlátozhatatlan lenne, sőt az emberi méltóság, becsület, jó hírnév adott esetben a véleménynyilvánítás szabadságának korlátja lehet.

- [28] Az Alkotmánybíróság tehát már ekkor állást foglalt a két alapjog versengésének elvi alapjait illetően. Tekintettel azonban arra, hogy a határozat egyúttal megsemmisítette a régi Btk.-nak a hatóság vagy hivatalos személy megsértése törvényi tényállását tartalmazó 232. §-át, az ítélező bíróságok e határozat nyomán eltérő álláspontot foglaltak el az előttük folyó büntető ügyekben. Egyes esetekben bűncselekmény hiányára alapítva megszüntették az eljárást (BH1995.6.), míg más esetben arra jutott a bíróság, hogy a már folyamatban lévő eljárás folytatására csak magánindítványra van lehetőség (BH1998.162.) Számos esetben gondot okozott annak megítélése is, hogy milyen személyi körre értendő az Alkotmánybíróság megállapítása.
- [29] Az ítélezési gyakorlat bizonytalansága oda vezetett, hogy a Legfelsőbb Bíróság elnöke 2006-ban alkotmányértelmezést kért e témában. Az 538/G/2006. számú ügyben az akkor hatályban volt Alkotmány 61. § (1) bekezdésének az 54. § (1) bekezdésében és az 59. §-ban foglaltak figyelembevételével történő értelmezésére irányult az indítvány. Az Alkotmánybíróság elismerte, hogy az indítvány igen fontos alkotmányjogi problémákról szól, melyekkel az Alkotmánybíróság működése kezdete óta folyamatosan foglalkozott, és számos e körbe tartozó kérdésben állást foglalt. Végzésében azonban kifejtette, hogy az Alkotmánybíróság érdemben nem foglalkozhatott a kérdéssel, mivel az indítványban megfogalmazott kérdések nem voltak önmagában az Alkotmány értelmezésével megválaszolhatók, nem voltak eléggé konkrétak, másrészt még létre sem jött törvények alkotmányos megítélésére irányultak. Ezen túlmenően pedig a bíróságok ítélezési gyakorlatát érintő kérdéseket fogalmazott meg, amelyek eldöntése kizárólag a bíróságok jogértelmező tevékenységébe tartozott, egységességének megteremtésére pedig a Legfelsőbb Bíróság volt hivatott. [ABH 2009, 2876–2890.]
- [30] 2012. január 1-jével hatályba lépett Magyarország Alaptörvénye, mely az emberi méltóság, és annak elemeként nevesített jó hírnévhez való jog, valamint

a véleménynyilvánítás szabadságának egymáshoz való viszonyát, annak alkotmányos kereteit is rögzíti.

- [31] Az Alaptörvény II. cikke kimondja, hogy az emberi méltóság sérthetetlen, míg a VI. cikkben külön nevesítve említi, hogy mindenkinek joga van a jó hírnevének tiszteletben tartására. Az I. cikkben szerepel, hogy az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani, annak védelme az állam kötelessége. Alapvető jog korlátozására pedig csak más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a szükségesség, arányosság és az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával kerülhet sor.
- [32] A véleménynyilvánítás szabadsága szintén az Alaptörvényben rögzített alapjog, mely a IX. cikk értelmében mindenki számára biztosított. Mint alapvető jog, korlátozására az Alaptörvény I. cikkében rögzített módon kerülhet sor, tehát más alapvető jog érvényesülése, vagy alkotmányos érték védelme céljából, a szükségesség, arányosság megtartásával, a másik alapvető jog lényeges tartalmára tekintettel történhet. Az emberi méltósághoz való jog azonban nem egyszerű versengő alapjogként szerepel, hanem azt az Alaptörvény IV. módosítása értelmében, mintegy kiemelten védett alapjogot a véleménynyilvánítás elé helyezve kimondja, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére.
- [33] A jelen ügyben az Alkotmánybíróságnak azt kellett megvizsgálnia, hogy a Fővárosi Ítélet tábla ítéletében az Alaptörvénnyel összhangban értelmezte-e a jó hírnév védelméhez való jog és a véleménynyilvánítás szabadságának egymáshoz való viszonyát.
- [34] Az alapul szolgáló ügyben a sérelmezett kifejezések alapvetően két csoportba oszthatók. Az egyik – mely szerint a háziállatok rovatban, illetve kutya-ként került feltüntetésre a sértett – jellegét tekintve értékítéletnek tekinthető, mely az egyénnek a sértettől kialakult szubjektív véleményének megjelenése. A demokratikus közélet kialakítása, illetve a közügyekre vonatkozó vélemények ütköztetése terén gyakorlatilag semmilyen szereppel nem bíró, olyan öncélú, lealacsonyító megnyilvánulásnak minősül, mely alkalmas lehet a becsület csorbítására.
- [35] A másik csoport – „lop-csal-hazudik” – tényállításnak tekinthető. A tényállítások céljától, megjelenési formájától függően változhat alkotmányos védelmük. Amennyiben ugyanis ezen kifejezések, esetleg bizonyítékokkal alátámasztva az eljárásra hivatott hatóságok felé fogalmazódnak meg, úgy megfelelnek az alkotmányosan védendő véleménynyilvánítás feltételeinek, hiszen a demokratikus közélet gyakorlásának elengedhetetlen eleme a közügyeket

érintő visszaéléseknek a hatóságok tudomására jutása. Hasonló megítélés alá esik, ha ügyfél által peres, vagy egyéb hatósági eljárásban az ügy érdemével összefüggésben történik a tényállítás. Ennek ellentéte, a csak és kizárólag az érintett személy lejárataására irányuló, egyfajta szitokszóként megjelenő forma nem tartozik a véleménynyilvánításhoz való jog gyakorlásának alkotmányosan védett körébe.

- [36] A bíróságok jogalkalmazása során alapvető kötelezettség a jogszabályok szövegének elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban történő értelmezése, mely során kiemelt szereppel bír a közjó és az erkölcs szem előtt tartása (Alaptörvény 28. cikk). A Fővárosi Ítéltábla megállapítása azonban, mely szerint a sérelmezett kifejezések megfelelnek a társadalomban szokásos érintkezési formák minimum szintjének, és nem voltak olyan súlyúak illetve tartalmúak, hogy gyalázkodó jellegűnek lehetne tekinteni őket, nem áll összhangban az Alaptörvénnyel, még akkor sem, ha – mint a bíróság azt az ítéletben rögzítette – mindennapos a hasonló kifejezések használata.
- [37] A Fővárosi Ítéltábla döntése kialakításakor az Európai Emberi Jogi Bíróság (a továbbiakban: EJEB) ítélezési gyakorlatára utalva arra a megállapításra jutott, hogy az európai demokratikus országok joggyakorlata egyértelműen a véleménynyilvánítás szabadságának felértékelődéséhez, ezzel együtt a büntetőjogi eszközökkel történő korlátozásnak a háttérbe szorulása irányába mutat. Az EJEB esetjoga lépésről-lépésre, az eléje vitt konkrét jogvitákat megválaszolva értelmezi az alapul szolgáló (az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én kelt) Egyezmény [Magyarországon kihirdetve az 1993. évi XXXI. törvény által] rendelkezéseit. Azonban önmagában az a tény, hogy az EJEB elé kerülő jogviták sorában viszonylag nagy számban szerepelnek a véleménynyilvánítás szabadságának megsértését sérelmező esetek, nem teszi mellőzhetővé az Egyezmény 10. Cikke 2. pontjában foglaltakat, mely értelmében a véleménynyilvánítás kötelezettségekkel és felelősséggel együtt járó szabadságjog. Gyakorlása törvényben meghatározott korlátozásoknak vethető alá, amelyek szükséges intézkedéseknek minősülnek egy demokratikus társadalomban a védett jogi tárgyak biztosítása érdekében. Ilyennek minősül: a nemzetbiztonság, a területi sértetlenség, a közbiztonság, a zavargás vagy bűnözés megelőzése, a közegészség vagy az erkölcsök védelme, mások jó hírneve vagy jogai védelme, a bizalmas értesülés közlésének megakadályozása, vagy a bíróságok tekintélyének és pártatlanságának fenntartása céljából. Az Egyezményben külön nevesítve is elismert tehát a jó hírnév védelme, mint a véleménynyilvánítás lehetséges, és adott körülmények között, kellő indokok alapján elfogadható korlátja.

- [38] A sértetti kört illetően a Fővárosi Ítéltábla az alkotmányjogi panasszal támadott ítéletében azt a megállapítást tette, hogy aki ügyvédként bejegyzésre kerül, munkája során közszereplővé válik, miként az igazságszolgáltatás más jogi végzettségű résztvevői, és mint közszereplőt, fokozottabb tűrési kötelezettség terheli.
- [39] Az Alkotmánybíróság szükségesnek tartja megjegyezni, hogy a Fővárosi Ítéltábla által indokolása alapjául felhívott 36/1994. (VI. 24.) AB határozat a *közhatalmat gyakorló személyekkel és intézményekkel, valamint a közszereplő politikusokkal* kapcsolatban írta elő alkotmányos követelményként, hogy esetükben a szabad véleménynyilvánításhoz való jog által alkotmányosan védett, így nem büntethető, véleménynyilvánítás köre tágabb legyen, mint más személyeknél. Az ügyvédként eljáró személy azonban önmagában ügyvédi minősége miatt nem tekinthető sem közhatalmat gyakorló személynek, sem közszereplő politikusnak. A Büntető Törvénykönyvről szóló jelenleg hatályos 2012. évi C. törvény – a régi Btk.-val szó szerint egyezően – az értelmező rendelkezések körében rögzíti, hogy a bírósági vagy más hatósági eljárásban a védő, vagy a jogi képviselő közfeladatot ellátó személy. Ezzel szemben a bíró és az ügyész hivatalos személynek minősül, illetve hatóságnak tekintendő.
- [40] Nem helytálló tehát a Fővárosi Ítéltábla azon megállapítása, miszerint az ügyvédként bejegyzett személy az igazságszolgáltatás más jogi végzettségű résztvevőivel azonos minőségben szerepelne. Ezen túlmenően, a konkrét, alapügybeni esetet tekintve, a panaszos sem közhatalmat gyakorló személynek, sem közszereplő politikusnak nem minősült, tehát nem volt alkotmányos indoka annak, hogy az egyébként büntetendő cselekmény a sértett-magánvádoló ügyvédi minőségére tekintettel ne lett volna szankcionálandó.
- [41] Fentiekén túlmenően az Alkotmánybíróság a 7/2014. (III. 7.) AB határozatban is foglalkozott a közéleti szereplők személyiségi jogainak védelmével, azaz a közügyek szabad vitathatóságának és a személyiségi jogok egymáshoz való viszonyával. E határozatában az Alkotmánybíróság az akkor még hatályba nem lépett a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (továbbiakban: Ptk.) 2:44. §-ának „méltányolható közérdekből” szövegrésze alkotmányossági vizsgálatát végezte el, absztrakt normakontroll keretében. A vizsgálat alapjául szolgáló ombudsmani indítvány az alkotmányossági probléma a polgári jogi keretek elvi jellegű, a jövőre nézve kivetített kérdéseinek megválaszolására irányult, tehát nem a jelen ügyhöz hasonló konkrét egyedi tényállás alapján kellett az Alkotmánybíróságnak döntést hoznia.
- [42] A 13/2014. (IV. 18.) AB határozatban büntetőjogi aspektusból, és a jelen ügyhöz hasonlóan az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz eljárásban vizsgálta

az Alkotmánybíróság a közügyek szabad vitathatóságát, illetve a közszereplők bírálhatóságát biztosító véleménynyilvánítás szabadságát. E határozatában az Alkotmánybíróság – utalva korábbi 7/2014. (III. 7.) AB határozatára – ki mondta, hogy „[a]z Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdéséből is kitűnően az emberi méltóságból fakadó becsületvédelem, jó hírnév és az állami intézményekbe vetett közbizalom a véleményszabadság és így a közügyeket érintő szólás alkotmányosan igazolható korlátját jelenti. Nyilvánvaló emellett az is, hogy nem a közéleti véleménynyilvánítás szabadságával él, aki a másik személy emberi mivoltában való megalázása érdekében használ súlyosan bántó, vagy sértő kifejezéseket.” [13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [29]].

- [43] A Fővárosi Ítéltábla ítéletében utalt arra, hogy a polgári bírói gyakorlat eltér a büntetőjogi megítéléstől, más aspektusú vizsgálat eredményeként, peres félként olyan személy marasztalására is sor kerülhet, akit a büntetőbíróság bűncselekmény hiányában felmentett. Ezért hasonló ügyekben célszerűbb megoldásnak tartja a polgári per kezdeményezését, mint büntető eljárás indítását.
- [44] Az Alkotmánybíróság e tekintetben összevetette az alapjaiban hasonló tényállásokra épülő büntető jogi illetve polgári jogi szabályozás – jelen ügyre vetített – lényegi elemeit. A büntető jogi szabályozás, bár a sértett személyét, becsületét védi, azt a társadalom egy tagjának sérelmeként, a társadalom által elítélendő, az egész társadalomra veszélyes cselekményként fogja fel, és a szankcionálás elsősorban az erkölcsi elégtételt, valamint a prevenciót szolgálja. Az egyén pedig éppen azért mond le bizonyos egyéni jogainak korlátlan gyakorlásáról, hogy adott esetben az őt sérelemért a társadalom útján vehessen elégtételt, a társadalom megvédje őt. A polgári jogi szabályozás ugyan szintén nem kívánatosnak tekinti a személyiségi jogok sérelmét, azonban alapvetően a sértő magatartás abbahagyása, illetve a sértett kártalanítása a cél. Ugyanakkor jelentős eltérések mutatkoznak a büntető eljárás (esetleg szabálysértési eljárás) és a polgári eljárás között, pl.: a garanciális szabályok, vagy a bizonyítási eszközök, illetve azok igénybevételenek lehetőségét tekintve. Nem lehet tehát elhárítani a sértett-magánvádlónak az elkövető büntetőjogi felelősségre vonása iránti igényét azzal, hogy a polgári jogi út célra vezetőbb lenne. A személyiségi jogok alkotmányos védelme ugyanis a különböző jogágak által párhuzamosan, akár egyidejűleg biztosított igényérvényesítési rendszeren keresztül valósul meg.
- [45] Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel megállapította, hogy a Fővárosi Ítéltábla sérelmezett ítélete alaptörvény-ellenesen terjesztette ki a véleménynyilvánítás szabadságát, mely révén a panaszosnak az emberi méltósága, és jó hírnévhez való joga szükségtelenül csorbult. Az Alkotmánybíróság ezért az ítéletet az Abtv. 43. § (1) bekezdése értelmében megsemmisítette.

- [46] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában sérelmezte, hogy az ügyében előterjesztett bizonyítási indítványait a bíróság elutasította, és az eljárás elhúzódása miatt azok egy része már nem is lenne pótolható. Ezen túlmenően állítása szerint az ellentmondó tanúvallomások sem kerültek megfelelően értékelésre, ahogy a cselekmény elkövetését magára vállaló személy felelősségre vonása is elmaradt. Az alkotmányjogi panasz indítványban sérelmezett bizonyítási eljárás – ezen belül a bizonyítékok értékelése, illetve a panaszos által kezdeményezett bizonyítási indítványok elutasítása, illetve a bizonyítási eljárás elhúzódása –, az eljáró bíróságok konkrét ítélkező tevékenységének részét képezik. Az Alkotmánybíróság sem az Alaptörvény 24. cikke, sem az Abtv.-ben szabályozott hatáskörei révén nem tekinthető általános felülvizsgálati bíróságnak. Az alkotmányjogi panasz eljárásban is az alkotmányosság érvényesülésének biztosítása a feladata, és ebbe nem tartozik bele a konkrét ügyekben való ítélkező tevékenység, kizárólag arra van hatásköre, hogy alkotmányossági szempontból vizsgálja felül az eléje tárt bírói döntést, és kiküszöbölje az azt érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, ezért az alkotmányjogi panaszt e részében hatáskör hiánya miatt visszautasította. {3029/2013. (II. 12.) AB végzés, Indokolás [16]}
- [47] Fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla alkotmányjogi panasszal támadott ítéletét alaptörvény-ellenesnek minősítette, és az Abtv. 43. § (1) bekezdése értelmében azt megsemmisítette, egyebekben az Abtv. 64. § a) pontja értelmében az indítványt visszautasította.
- [48] 2. A Magyar Közlönyben való közzétételt az Alkotmánybíróság az Abtv. 44. § (1) bekezdésének második mondata alapján rendelte el.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkócs Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [49] Egyetértek a határozat rendelkező részével, ugyanakkor annak indokolását az alábbi észrevételeim figyelembe vétele esetén tudtam volna támogatni.
- [50] 1. Álláspontom szerint a rendelkező rész 2. pontjához tartozó Indokolás nem megfelelően határozza meg a visszautasítás jogalapját.
- [51] Az ügyben előterjesztett indítvány az Alaptörvény XXIV. cikkét jelöli meg sérülni vélt alaptörvényi rendelkezésként, és az indítványozó idézi is a konkrét alaptörvényi cikket.
- [52] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése a közigazgatási hatósági eljárás vonatkozásában fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét, így a panasszal támadott bírósági határozatok és ezen alaptörvényi rendelkezés között nincs érdemi összefüggés.
- [53] Az Indokolás vonatkozó része az indítvány ezen elemét azért tekintette visszautasíthatónak, mert az Alkotmánybíróság konkrét döntés kapcsán „nem tekinthető általános felülvizsgálati bíróságnak”. Ezzel szemben a fentiek alapján úgy vélem, hogy a visszautasító rendelkezést az érdemi összefüggés hiányára kellett volna alapítani.
- [54] 2. Nem értek egyet azzal, hogy az Alkotmánybíróság kimondja: „önmagában a sértetti pozíció nem biztosít alapot a személyes érintettség megállapítására a tekintetben, hogy az állam miként gyakorolja büntető igényét”. A megállapítással kapcsolatos kifogásaim az alábbiak.
- [55] a) Az Alaptörvény és az Abtv. rendelkezései alapján bírói döntés ellen – egyéb feltételek teljesülése esetén – akkor lehet alkotmányjogi panasszal fordulni, ha az „az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti”. Az állam büntető igényének teljesítése vagy elmaradása miatt – alapjogi sérelem megfogalmazása híján – alkotmányjogi panasz előterjesztésének nincs helye. Az alkotmányjogi panaszos kizárólag azon az alapon terjeszthet elő indítványt, hogy valamely Alaptörvényben biztosított jogának a sérelmét állítja, ahogyan azt az indítványozó a konkrét esetben is tette. Nem vitás, hogy a vélelmezett sérelem az állami büntető igény érvényesítésére irányuló eljárásban bekövetkezhetett, de a panaszos célja nem lehet az, hogy ezt az igényérvényesítést az Alkotmánybíróság előtt megkérdőjelezze. Ezért nem találom helyesnek, hogy az érintettséget a döntés utalt szövegrésze az állami büntető igény érvényesítésének kontextusába helyezze.
- [56] b) Az Abtv.-nek a törvény 26–31. §-hoz fűzött indokolása szerint „[a]z érintettség fogalmának használata szélesebb alapjogvédelmi keret, mint ha pusztán

az adott ügyben részes fél számára lenne a lehetőség nyitva". A „részes fél” fogalma büntetőeljárásokban nem használatos, hiszen az eljárás nem a felek közötti jogvita rendezése, hanem az állam büntető igényének érvényesítése céljából folyik. Ilyesfajta definiálásra ugyanakkor az indokolás értelmében nincs is szükség, hiszen az érintettség fogalmához fűzött magyarázat épp arról szól, hogy a jogalkotó az érintett alanyok körét nem kívánta a lehetségesnél szűkebbre szabni.

- [57] A fentiek alapján úgy vélem, hogy valamennyi olyan személyt vagy szervezetet, akit/amit a Be. a büntetőeljárás alanyaként nevesít, az Alkotmánybíróságnak az alkotmányjogi panaszok befogadása során érintettnek kell tekintenie. Ez azt jelenti, hogy a befogadási eljárásban vizsgálni kell a panaszos büntetőeljárásbeli szerepét, pozícióját, de csupán azt szükséges megállapítani, hogy a panaszos a konkrét büntetőeljárásnak – a Be.-ben nevesített alanyi kört figyelembe véve – alanya volt-e. Sem az Indokolás utalt megállapítása, sem pedig az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlata alapján nem lenne helyénvaló „önmagában a sértetti pozíció” vagy bármely más büntetőeljárásbeli pozíció miatt megvonni egy büntetőeljárás alanyától azt a jogot, hogy alkotmányjogi panaszt érintettként előterjeszthessen. Ebből pedig az következik, hogy nem tehető különbség az érintettek között azon az alapon, hogy a büntető bíróság ítélete a büntetőjogi felelősség megállapításáról és a terhelt elítéléséről vagy a terhelt felmentéséről rendelkezik.
- [58] A konkrét ügyben az alkotmányjogi panaszos a büntetőeljárás sértettje, aki ezen felül magánvádlóként is eljár. Azt gondolom, hogy esetében az Alkotmánybíróságnak azt kellett volna döntésében rögzítenie, hogy a panaszos az egyedi ügyben érintett, és ezen megállapítását a fentiekkel összhangban kellene megindokolnia.
- [59] c) A konkrét ügy megítélését tovább árnyalja, hogy jelen esetben az alkotmányjogi panasz előterjesztője a büntetőeljárásban magánvádlóként lépett fel, és kifogásait egy felmentő ítélet kapcsán fogalmazta meg.
- [60] Nem tudom támogatni a határozat azon megállapítását, amely különbséget tesz a sértetti és a magánvádlói pozíció között – „a panaszos azonban sértetti minőségén túl magánvádlóként lépett fel az alapügyben” – abból a szempontból, hogy ki jogosult alkotmányjogi panasz előterjesztésére.
- [61] A magánvádló a büntetőeljárásban kettős szerepet tölt be: egyrészt ő a bűncselekmény sértettje, megilletik a sértett jogai, másrészt a közvádló helyébe lépve gyakorolja a vádhatóság jogosítványait. A magánvádló jogosítványainak a köre a sértetti jogosítványokhoz képest ezért kétségtelenül szélesebb. A különbség pedig a jogalkotó azon elhatározásából fakad, amelynek eredményeként

a sértettek meghatározott körét az állami büntető igény érvényesítésének a lehetőségével ruházza fel. A magánvádlói minőség tehát az állami büntető igény érvényesítésére való állami felhatalmazás által válik tartalmasabbá, erősebbé, mint a sértetti minőség. Fellépésének célja azonban nem lehet valamiféle személyes elégtétel vagy kompenzáció, tevékenységét kizárólag az állami büntető igény érvényesítése érdekében gyakorolhatja.

- [62] Ez a szempont az alkotmányjogi panaszosok körének vizsgálatakor sem hagyható figyelmen kívül. Alkotmányjogi panasz eljárás ugyanis valamely Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozással kezdeményezhető, az állami büntető igény érvényesítésének az elmaradása (vagy adott esetben akár annak érvényesítése) miatti sérelem nem lehet a panasz alapja.
- [63] A magánvádló azon többletjogosítványai, amelyek a sértetti pozícióhoz képest megilletik őt, az ügyész szerepébe lépéshez, a vád képviseléséhez kötődnek, azokkal a magánvádló az állami büntető igény érvényesítése érdekében élhet. Amikor tehát a magánvádló alkotmányjogi panaszt terjeszt elő, ezt megteheti egyrészt sértetti, másrészt magánvádlói jogosítványaival összefüggésben. A magánvádló tehát a sértetthez képest több olyan jogosítvánnyal bír az eljárásban, amelyek korlátozása alaptörvény-ellenes helyzetet teremthet, így a magánvádlói minőség az Alaptörvényben biztosított jogokat érintően szélesebb körben teszi lehetővé alkotmányjogi panaszindítvány előterjesztését. Ugyanakkor nem gondolom azt, hogy a magánvádlói minőség – különös figyelemmel a jogintézmény fent utalt céljára – olyan többletet jelentene, amely a sértett lehetséges – az Abtv. értelmében vett – érintettségét megkérdőjelezhetővé tenné.
- [64] Kétségtelen, hogy az érintettség vizsgálata a befogadási eljárásnak csupán egyetlen eleme, és az érintettség fennállása mellett az Alkotmánybíróságnak számos egyéb formai és tartalmi követelmény meglétét is értékelnie kell. Nincs tehát szó arról, hogy az érintettség a panasz befogadását önmagában eldöntené. Az is nyilvánvaló, hogy az érintettség vizsgálata más-más megközelítést igényel a különböző típusú eljárások esetében, így sajátos értelmezésre van szükség a büntető ügyekben született bírósági döntések esetében is. Azt gondolom ugyanakkor, hogy az Alaptörvény és az Abtv. vonatkozó passzusai alapján nem lehet az érintettséget olyan szűken értelmezni büntetőbírói döntésekkel összefüggésben, ahogyan az jelen határozat általam vitatott bekezdéséből kiolvasható.

Budapest, 2015. január 12.

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Paczoly Péter alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [65] Egyetértek azzal, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntés a releváns alkotmányos mércéket nem helyesen alkalmazta, ugyanakkor jelen esetben az Alkotmánybíróság határozatának indokolása sem segíti a jó hírnévhez való jog és a szólásszabadság ütközésének világos, alkotmányos feloldását.
- [66] Elengedhetetlennek tartottam volna, hogy a határozat indokolása illeszkedjék az Alkotmánybíróság korábbi, hasonló tárgykörben hozott döntéseinek elvi tételeihez. Az Alkotmánybíróság ugyanis az Alaptörvény hatálybalépése után is több esetben foglalkozott már a személyiségvédelem és a szólásszabadság ütközésének kérdésével, és a meghozott határozataiban – mindenekelőtt a 7/2014. (III. 7.) AB határozatban (Abh1.), valamint a 13/2014. (IV. 18.) AB határozatban (Abh2.) – kifejtett elvi jellegű értelmezési szempontokat jelen esetben sem tehetné volna félre. A korábbi gyakorlatban fellelhető tételek abban az esetben is kötelező viszonyítási pontként szolgálnának, ha a testület az előtte fekvő ügyben e gyakorlat továbbfejlesztésére vagy akár felülírására vállalkozna. A határozat erre nem vállalkozik, de mégsem követi a korábbi értelmezéseket, ami azt eredményezi, hogy az alkotmányos jogbiztonság kívánalmaival szemben olyan érvelést fejt ki, amely a bírói gyakorlat számára nehezen értelmezhető kereteket nyújt. Párhuzamos indokolásomban azokra a legfontosabb kérdésekre mutatok rá, amelyekben a korábbi gyakorlat a jelen határozatnál koherensebb válaszokat adott a jogalkalmazás számára.
- [67] 1. A határozat – a felülvizsgált bírói ítélet érvelésének logikáját követve – önmagában azt a kérdést vizsgálja és tartja perdöntőnek a szólásszabadság személyiségvédelmi határainak meghatározásakor, hogy az ügyben magánvádlóként fellépő ügyvéd az eset körülményei alapján közszereplőnek tekinthető-e vagy sem. Ezzel szemben a jelen ügyben nagy szerepe van annak a korábban több esetben kifejtett elvi tételnek, mely szerint – bár nyilvánvalóan fontos szempont marad a véleménynyilvánítással érintett személy státusza is – mindenekelőtt annak a kérdésnek van döntő jelentősége, hogy a megszólaló közügyek vitájában fogalmazta-e meg álláspontját. Ezt a pontosítást az Emberi Jogok Európai Bíróságának döntései is tükrözik [vö. pl. *Bladet Tromsø és Stensaas kontra Norvégia* (21980/93), 1999. május 20.]. A jogértelmezést sok esetben jelentős mértékben segítő és tisztázó tételt a hivatkozott alkotmánybírói határozatok több helyen is megfogalmazzák:
- [68] „A közügyek megvitatása körében elhangzó véleménynyilvánítás és a rá vonatkozó védelem fókuszában elsődlegesen nem a szólással érintett személyek

státusza áll, hanem az, hogy a megszólaló valamely társadalmi, politikai kérdésben fejtette ki nézeteit.” {Abh1., Indokolás [47]}

„A jogalkalmazás során mindenekelőtt arra kell tekintettel lenni, hogy mivel a politikai vélemény szabadság fókuszában elsősorban maguk a közügyek, nem pedig a közszereplők állnak, a közügyekre vonatkozó szólások mindegyike fokozott védelem alá tartozik, és ezáltal korlátozza az általa érintettek személyiségi jogainak védelmét.” {Abh1., Indokolás [57]}

„A közhatalmat gyakorló személyeket és a közszereplő politikusokat is megilleti a személyiségvédelem, ha az értékítélet a személyüket nem a közügyek vitatása körében, nem közéleti tevékenységükkel, hanem magán- vagy családi életükkel kapcsolatban érinti.” {Abh1., Indokolás [62]}

„A nyilvános közlés megítélése során elsőként arról szükséges dönteni, hogy az adott közlés a közügyekben való megszólalást, közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e, vagyis a közügyek szabad vitatásával áll-e összefüggésben.” {Abh2., Indokolás [39]}

- [69] Az érintett személy státuszáról, közszereplői minőségéről szóló (sok esetben bizonytalan) mérlegelés tehát önmagában nem dönti el az alkalmazandó alkotmányossági mércék kiválasztásának kérdését. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint csupán a közhatalmat gyakorlók és a közszereplő politikusok esetében állapítható meg státuszuk alapján, hogy a tevékenységüket, személyiségüket érő bírálat tipikusan (főszabály szerint) a közügyek vitájához tartozik, ám még e körben is releváns kérdés marad, hogy a konkrét esetben valóban a közügyek szabad megvitatásához kapcsolódott-e a szóban forgó vélemény nyilvánítás {Abh1., Indokolás [48], [57] és [62], valamint Abh2., Indokolás [25]–[27]}. Más személyeknél, vagyis más esetben pedig – és a jelen ügy álláspontom szerint ilyen eset – az érintett személy státusza, annak közszereplői jellege még kevesebb támpontot ad a mérlegeléshez, és sokkal inkább meghatározóvá válik a közügyekkel való konkrét összefüggés megléte vagy hiánya. Az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági ítélet azért téves, mert nem vizsgálta meg, hogy az ügyvéd hivatású személyt érintő vélemény nyilvánítás bármilyen módon kötődik-e közvitához; az ítéletben foglalt tényállásból semmi nem utal arra, hogy a kifogásolt megjegyzések közügyek megvitatásához kapcsolódtak volna, márpedig ennek hiányában a jelen esetben nem hívhatók föl alkotmányosan a közéleti szereplők fokozott bírálhatóságának mércéi. Az Alkotmánybíróság érvelésében tehát – a bírósági ítéletre reagálva – lehet szerepe annak a kérdésnek, hogy az ügyvédi hivatás gyakorlása önmagában közéleti szereplésnek minősül-e, a jelen döntés *ratio decidendi*-jének ugyanakkor mindenekelőtt a közügyek megvitatásával való kapcsolat megvizsgálása hiányának kellett volna lennie.

Az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági ítélet ezt, a közügyek vitatásával való kapcsolatot nem vizsgálta, hanem önmagában a vitatott közléssel érintett személy ügyvédi jogállásának tulajdonított ügydöntő jelentőséget.

- [70] 2. Nem illeszthető össze az eddig kidolgozott értelmezésekkel a határozat indokolásának az a része, mely szerint a tényállítások alkotmányos védelme „céljuktól, megjelenési formájuktól” vagy attól függ, hogy „hatóságok felé vagy hatósági eljárásban” fogalmazódnak-e meg. Ezzel szemben a tényállítások alkotmányos védelme mindenekelőtt azok valóságtartalmától függ, és a valóságnak megfelelő tényállítások védelme nyilvánvalóan nem szorítkozhat a határozatban jelzett körre.
- [71] 3. Az Alkotmánybíróság a bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz bevezetésétől kezdve tudatosan tartózkodik attól, hogy önmagában mérlegelési kérdések felülvizsgálatába bocsátkozzék. Az Alkotmánybíróság a tényállás megállapítására, illetve a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; ezt követően megerősítette pl. 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]}. Ezzel szemben a jelen határozat több esetben is olyan megállapításokat tesz, amelyek a konkrét bírói mérlegelés körébe sorolandók. Így különösen nem lenne helye annak alkotmánybírói meghatározásának, hogy a terhelt a büntető-eljárásban vizsgált elkövetési magatartással, egyes megnyilvánulásaival – mint „gyalázkodó értékítéletekkel” – becsületsértést valósított-e meg. Hasonlóképpen nem az Alkotmánybíróság feladata lenne annak eldöntése, hogy a konkrét tényállás körülményei között az ügyvédi hivatás gyakorlója közszereplőnek minősül-e vagy sem; amellett, hogy a közügyek megvitatásával való kapcsolat – vagy ennek hiánya – a perdöntő, ennek a kérdésnek a tényállás tükrében történő eldöntésére a rendes bíróság rendelkezik hatáskörrel.
- [72] Összefoglalva: az alkotmányjogi panasszal támadott ítélet a releváns alkotmányossági mércéket nem helyesen alkalmazta, az Alkotmánybíróság döntését követően a bíróság feladata az elmulasztott vizsgálat elvégzése, azaz annak meghatározása, hogy a szóban forgó véleménynyilvánítás közügyek vitatását szolgálta-e.

Budapest, 2015. január 12.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
alkotmánybíró

[73] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró

[74] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [75] A határozathoz képest alaposabb vizsgálatot igényelt volna, hogy a büntető bíróság ítélete sértheti-e egyáltalán az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát, ha az indítványozó a vád képviselője, aki az állam büntető igényét érvényesíti a bíróság előtt. Az Abtv. 27. §-a alapján vizsgálni kellett volna azt, hogy a vád képviselője, adott esetben a magánvádló nyújthat-e be a büntető bíróság döntését érintően az Alaptörvényben biztosított jogai sérelmét állító alkotmányjogi panaszt, s ha igen, alkotmányjogi panaszában milyen alkotmányértést érvényesíthet a büntető bírósággal szemben.
- [76] Az Alkotmánybíróság jelen határozata szerint az alkotmányjogi panasz benyújtásához elégséges, ha a panaszos az alapügyben „magánvádlóként” – azaz a vád képviselőjeként – „lépett fel”, s a büntető ítélettel a vádló „személyére vonatkozóan alapjogát érintő bírósági döntés született”. A határozat ezáltal minden magánvádló előtt tágra nyitja a kaput, hogy a büntető bíróság döntésével szemben alkotmányjogi panaszt terjesszen elő. A határozat alapján az Alkotmánybírósághoz forduló panaszosnak voltaképpen nem is kellene más előadnia a büntetőügyben született döntés megtámadásához, mint azt, hogy magánvádló volt. A büntető bíróság döntése a magánvádló alapjogát ugyanis gyakorlatilag mindig érinti, mivel minden magánvádas eljárás végeredményben valamelyik alapjoggal kapcsolatba hozható [lásd: könnyű testi sértés, magántitok megsértése, levéltitok megsértése, rágalmozás, becsületsértés és kegyeletsértés; a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (Be.) 52. § (1) bekezdés].
- [77] Kiindulópontja kellett volna, hogy legyen a határozatnak: alapvetően senkinek sincs alkotmányos alapjoga a büntetőhatalom gyakorlására. Alapjogsérelmet ezért az állami büntetőigény bírói-közhatalmi érvényesítésének megtagadása, önmagában a vád alól felmentő ítélet a vád képviselőjének általában nem

okozhat. A vád képviselője által állított ilyen sérelem orvoslására az alkotmányjogi panasz nyilvánvalóan nem szolgálhat. A magánvádló által az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panasz kapcsán így e szempontból kellett volna vizsgálni, hogy fennállnak-e a befogadhatóság törvényben előírt tartalmi feltételei. Kiváltképpen pedig azt, hogy a magánvádló panaszos által támadott büntető ítélet egyáltalán sértheti-e a felhívott alapjogait [Abtv. 27. § a) pont]. Az alkotmányjogi panasz befogadásáról csak ennek függvényében lehetett volna megalapozott döntést hozni.

- [78] Az Alkotmánybíróság 42/2005. (XI. 14.) AB határozatában vizsgálta már a büntető igazságszolgáltatás, különösen pedig a büntető hatalom érvényesítésének kérdéseit. E körülmekintő vizsgálat megállapításait a jelen ügyben is figyelembe kellett volna venni.
- [79] Az Alkotmánybíróság e korábbi határozatában hangsúlyozta, hogy „demokratikus jogállamban a büntetőhatalom az állam alkotmányosan korlátozott közhatalmi jogosítványa a bűncselekmény elkövetőinek felelősségre vonására.”
- [80] Rámutatott arra is, hogy „A bűncselekmények a társadalom jogi rendjének sérelmét jelentik és a büntetés joga kizárólag az államot mint közhatalmat illeti.”
- [81] Majd a határozat további részében az Alkotmánybíróság a „vádló” oldaláról megközelítve összevetette a magánvádas és a közvádas ügyeket: „A pótmagánvád intézményére is érvényes a magánvádas és a közvádas ügyek összehasonlítása kapcsán hangsúlyozott álláspont: a »vádló« oldaláról megközelítve a kérdést a közvádas és a magánvádas ügyek közötti különbség abban áll, hogy az ügyész a vádemelés, a vádképviselet során a közérdeket képviseli és közvádlói funkciójának gyakorlása során az ügyészi szakmai felelősség követelményeit is szem előtt tartva köteles eljárni. A magánvádlóként fellépő sértett az ügyész általános feladataiból következő kötelezettségeket természetesen nem teljesíti. A közvádra üldözendő bűncselekmények esetén az ügyész szűrő szerepet tölt be, ezáltal biztosítja az indokolatlan vádemelések elkerülését. A magánvádlótól azonban csupán a megalapozottságot követelheti meg a törvény (34/B/1996. AB határozat, ABH 2001, 849, 853.). A pótmagánvádló a bírósági eljárásban az ügyész jogait gyakorolja (Be. 236. §), ugyanakkor az ügyészi objektivitásnak az Alkotmányon és a Be.-n alapuló kötelezettsége [14/2004. (V. 7.) AB határozat, ABH 2004, 241, 258.] a pótmagánvádlót értelemszerűen nem terheli.”
- [82] Az Alkotmánybíróság továbbá a 40/1993. (VI. 30.) AB határozatára utalva kifejtette: „mivel a bűncselekmények a jogrend sérelmét jelentik és a büntetés jogát az állam gyakorolja, a bűncselekmény sértettjének az elkövető megbüntetésével kapcsolatos kívánsága a büntető igény érvényesítésében csak korlátozott

mértékben játszik szerepet (magánindítvány, magánvád). Mivel büntető igénye az államnak és nem az egyéneknek van, az Alkotmány 70/K. § rendelkezéseiből nem következik olyan szabályozás szükségessége, amely a sértetteknek feltétlen jogot adna a büntető igény bíróság előtt való érvényesítésének követelésére. (ABH 1993, 288, 290.)

- [83] Az Alkotmánybíróság a 42/1993. (VI. 30.) AB határozatban kimutatta, hogy az Alkotmány 57. § (1) bekezdése sem biztosít alkotmányos jogot a büntető igény létének vagy hiányának kizárólagos bírósági eldöntésére. Az Alkotmánybíróság álláspontja e kérdésben megegyezik az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatával, amely nem ismeri el a büntetőeljárás, ezen belül a bírósági tárgyalás kikényszerítésének jogát sem az eljárás alá vont, sem pedig harmadik személy – így a sértett – részéről. (ABH 1993, 300, 303.) Az Alkotmánybíróság a 13/2001. (V. 14.) AB határozatban megismételte, hogy az állami büntető igény keletkezése és érvényesítése során a bűncselekmény sértettjének az elkövető megbüntetésével kapcsolatos kívánsága csak korlátozott mértékben játszik szerepet. (ABH 2001, 177, 187.)
- [84] Ugyanakkor az Alkotmánybíróság a funkciómegosztás alkotmányossági kérdéseit tárgyaló 14/2002. (III. 20.) AB határozatban elismerte, hogy az ügyész közvádlói monopóliuma járhat olyan hátrányos következményekkel (pl. a vádemelés elmulasztása, vagy indokolatlan védelejtés), amelyek a sértettek érdekeit hátrányosan befolyásolhatják. Az ilyen hibák elhárítása és hiányosságok kiküszöbölése lehetséges a jogalkotó által létrehozott vádkorrektívumok rendszere útján. (ABH 2002, 101, 113.)
- [85] Az Alkotmánybíróság a korábbi határozatokban kifejtett álláspontját a pótmagánvád intézményének »felélesztése« után is fenntartja. A bűncselekmény elkövetésekor az államnak és nem a sértettnek keletkezik büntető igénye az elkövető megbüntetésére. Önmagában az, hogy az állam a Be.-ben törvényi alapot teremtett meghatározott feltételek esetén a hiányzó közvád pótlására, és így esélyt adott a sértetteknek, hogy a büntetőeljárás, illetve a vád megalapozottsága tekintetében az ügyésztől eltérő álláspontjukat a bíróság elé vigyék, nem teremtett egyben alkotmányos alapjogot a sértettek számára a jogaikat vagy jogos érdekeiket sértő, illetve veszélyeztető, büntetendő magatartások bírósági elbírálásához. Azaz: a pótmagánvád intézményének bevezetésére a törvényhozónak nem volt alkotmányos kötelezettsége, az nincs összefüggésben sem az Alkotmány 57. § (1) bekezdésével, sem pedig a 70/K. §-ával.” [42/2005. (XI. 14.) AB határozat, ABH 2005, 504, 519–522.]
- [86] A fentiek értelmében senkinek sincs alkotmányos alapjoga a jogát vagy jogos érdekét sértő, illetve veszélyeztető, büntetendő magatartások bírósági

elbírálásához. Egyenesen adódik így a következtetés, hogy amiatt sem sérülhet senkinek az alapjoga (Alaptörvényben biztosított joga), mert az állam büntető igénye nem érvényesült (a terheltet felmentették), hiszen az államnak van büntető igénye és nem a magánvádlóként fellépő sértettnek. Ha pedig eleve nem jöhet létre alapjogsérelem azért, mert az állam büntető igénye nem érvényesült, akkor ez okból a büntetőügy érdemében hozott döntés alkotmányjogi panasszal nem lenne támadható.

- [87] Értelmezést igényelt volna azonban, hogy ha maga a büntetőigény érvényesítése, illetve annak hiánya, kiváltképpen pedig a vád alóli felmentésről rendelkező ítélet alapjogsérelmet nem okozhat, egyéb okból sértheti-e a magánvádló Alaptörvényben biztosított jogát a büntető bíróság ítélete (pl. pusztán a döntés indokolása, vagy a bíróság eljárása, stb).
- [88] Ennek kapcsán figyelembe lehetett volna venni a német gyakorlatot. Az irányadó gyakorlat szerint a magánvádas eljárásban – hasonlóan a közvádas eljáráshoz – az egyénnek (sértettnek) nincs alkotmányból származó joga az állam büntető igényének érvényesítésére. („*Wie auch im Officialverfahren gilt im Privatklageverfahren der Grundsatz, dass der Einzelne keinen verfassungsrechtlich verbürgten Anspruch auf Strafverfolgung eines anderen durch den Staat hat.*” Jahn/Krehl/Löffelmann/Güntge: *Die Verfassungsbeschwerde in Strafsachen. Heidelberg, München, Landsberg, Frechen, Hamburg, 2011. Rn. 791*) A Német Szövetségi Alkotmánybíróság ezt többször megerősítette [BVerfGE 51,176 (187); *Beschluß vom 30. 1. 2002 – 2 BvR 1451/01*]. A jogi szakirodalom ehhez hozzáteszi: nem indokolja az előbbiektől eltérő megítélést, ha adott esetben a bűncselekmény a sértettet emberi méltóságában érintette, s mint köztudott a *Grundgesetz* garantálja az emberi méltósághoz való jogot, amelyből következően az állam kötelessége az emberi méltóság aktív védelme. Az állam ugyanis már azáltal teljesíti e védelmi kötelezettségét, hogy bizonyos sértő magatartásokat általános jelleggel büntetendővé nyilvánít, s speciális, a büntető igény érvényesítésére felhatalmazott, legalitás-elvhez kötött hatóságokat állít fel, valamint egy olyan jogállami követelményeknek megfelelő eljárást hoz létre, amelyben a sértett jogvédelmi eszközökkel rendelkezik (Jahn/Krehl/Löffelmann/Güntge: *Die Verfassungsbeschwerde in Strafsachen. Heidelberg, München, Landsberg, Frechen, Hamburg, 2011. Rn. 771*).
- [89] A bírói jogalkalmazással szemben a magánvádas eljárásokban egyedül az ún. *Willkürverbot* lehet az alkotmányjogi vizsgálat alapja. („*Verfassungsrechtlicher Prüfungsmaßstab für die Rechtsanwendung der Fachgerichte im Privatklageverfahren ist deshalb allein das aus Art. 3 Abs. 1 GG folgende Willkürverbot.*” Jahn/Krehl/Löffelmann/Güntge: *Die Verfassungsbeschwerde*

in Strafsachen. Heidelberg, München, Landsberg, Frechen, Hamburg, 2011. Rn. 791) E követelményt a Német Szövetségi Alkotmánybíróság a törvény előtti egyenlőség alkotmányos követelményéből (Art. 3 Abs. 1 GG) alakította ki. Egy bírói döntés anyagi jogi értelemben akkor önkényes („*willkürlich*”), ha a döntés semmilyen elképzelhető szempontból sem igazolható jogilag, s ezért megállapítható, hogy tárgyidegen megfontolásokon alapul („*unter keinem denkbaren Aspekt rechtlich vertretbar ist und sich daher der Schluss afdrängt, dass er auf sachfremden Erwägungen beruht*”; Rüdiger Zuck: *Das Recht der Verfassungsbeschwerde*. München 2006³) Rn. 407). Ez objektív kritériumok szerint ítéendő meg. Önkényes a döntés, ha az ügy jogi megítélése feltűnően rossz [*BverfGE* 4, 1 (7); 62, 189 (192); 80, 48 (51); 86, 59 (62); 87, 273 (278); 67, 90 (94)]. Nem lehet azonban önkényes a döntés, ha a bíróság behatóan vizsgálja az ügy jogi megítélését, a jogi helyzetet, s álláspontja nem nélkülöz minden tárgyilagos alapot (Rüdiger Zuck: *Das Recht der Verfassungsbeschwerde*. München 2006³) Rn. 407). Egy pusztán hibás jogértelmezés még nem önkényes (Pieroth/Silberkuhl (Hrsg.): *Die Verfassungsbeschwerde*. Münster 2008. Art. 3 GG Rn. 11). Önkényessé csak akkor válik, ha a bíróság a jogesetre nyilvánvalóan vonatkozó jogi normát nem alkalmazza, az alkalmazott jogi normát teljesen félremagyarázza, vagy az ellentétes magasabb fokú bírósági gyakorlatot abszolút figyelmen kívül hagyja (Jahn/Krehl/Löffelmann/Güntge: *Die Verfassungsbeschwerde in Strafsachen. Heidelberg, München, Landsberg, Frechen, Hamburg, 2011. Rn. 791*; Pieroth/Silberkuhl (Hrsg.): *Die Verfassungsbeschwerde*. Münster 2008. Art. 3 GG Rn. 11.)

[90] E szempontokat érdemes lett volna megfontolni, hogy ne pusztán a magánvádlói minőség és az alapjogi érintettség (ami a legtöbb sértett által valószínűleg felhozható lesz) legyen az alkotmányjogi panasz befogadásának indoka. A jelen esetben a megsemmisített ítélet érdemét befolyásoló, a közszerepléssel összefüggésben a szólásszabadság személyiségvédelmi határait nem megfelelően meghatározó, jogilag nem igazolható jogértelmezés szolgálhatott alapot az alkotmányjogi panasz befogadásához.

Budapest, 2015. január 12.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [91] A többségi határozat rendelkező részével egyetértek, ugyanakkor a határozat indokolását az alábbiakkal tartom szükségesnek kiegészíteni:
- [92] 1. Az eljáró bíróság az Alaptörvény 28. cikknek megfelelően felismerte és foglalkozott az alapul fekvő ügy alkotmányjogi összefüggéseivel, ugyanakkor az alapjogi mérlegelés alapján véleményem szerint is téves következtetésekre jutott. Álláspontom szerint a jelen ügy is azt támasztja alá, hogy a bíróságok szükségképpen foglalkoznak ítélezési tevékenységük során alapjogi kérdésekkel, és az Alkotmánybíróság feladata az, hogy az alkotmányjogi panaszok elbírálása során orientálja, alkotmányos keretek között tartsa az ítélezési tevékenységet, ezen keresztül a bírósági joggyakorlatot.
- [93] 2. A vizsgált ügyben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként jelenik meg a közszereplőség kérdése; az ítélet szerint az ügyvéd közszereplő, és ennek megfelelően magasabb tűrési kötelezettsége van. E körben a többségi határozat indokolásával egyetértek, azonban fontosnak tartom kiemelni azt, hogy álláspontom szerint a Fővárosi Ítéltábla az Alkotmánybíróság irányadó esetjogán túlmenően az Európai Unió Bíróságának (EUB) esetjoga alapján is tévesen terjesztette ki a közszereplőkre vagy közhatalmat gyakorlóakra vonatkozó magasabb tűrési kötelezettséget az ügyvédekre. Az Európai Unióról szóló szerződések értelmezésére hivatott EUB-nak azt kellett értelmeznie, hogy a letelepedési jog fényében alkalmazható-e a közhivatal gyakorlásáról szóló korlátozás az ügyvédek esetében. Az EUB döntése szerint: „A feltett kérdésre adandó válasz tehát az, hogy a letelepedés szabadsága alól az 55. cikk első bekezdésben meghatározott kivétel az 52. cikk hatálya alá tartozó azon tevékenységekre korlátozódik, amelyek önmagukban közvetlen és sajátos részvételt jelentenek a közhatalom gyakorlásában. Semmiképp nem lehet ezt a minősítést az ügyvédi szakmához hasonló szabad foglalkozás keretében olyan tevékenységekre alkalmazni, mint amilyen a jogi tanácsadás és segítségnyújtás, vagy a bíróság előtti képviselet és védelem, még akkor sem, ha a törvény kötelező jogi képviseletet ír elő, vagy törvény alapján e tevékenységek ellátására kizárólag ügyvéd jogosult.” (*Reyners-ügy*, 54, 55. pont)
- [94] 3. A véleménynyilvánítás szabadságának korlátozhatósága kérdésében fontosnak tartom leszögezni azt, hogy a jelen ügyben nem pusztán a jó hírnév sérelme merül fel, hanem közvetlenül magának az emberi méltóságnak,

az „emberi mivoltnak” (az alapjog érinthetetlen magjának) a sérelme is. Emiatt a véleménynyilvánítás jelen ügyben vizsgált korlátozásának a szükségessége és arányossága tekintetében fontosnak tartom hangsúlyozni azt, hogy a lealacsonyító, az emberi méltóságot megkérdőjelező ábrázolást még a politikusok (közzsereplők) esetében sem tartotta elfogadhatónak az Alkotmánybíróság. „Az Alkotmánybíróság osztja az NVB és a Kúria álláspontját, miszerint a jelöltek állatokkal való azonosítása dehumanizálja az érintett személyeket, mivel így a megjelenített állathoz kötődő esetleges negatív tulajdonságok közvetlenül a kampányfilmben kritizált személyekhez kötődnek. Bár a fentebb kifejtettek szerint az Alaptörvény által védett véleménynyilvánítás köre a közhatalmat gyakorló személyekkel, valamint a közzsereplő politikusokkal kapcsolatos vélemények esetében tágabb, mint más személyeknél, az emberi méltóságnak az ő esetükben is van egy olyan lényegi, érinthetetlen magja, melyet az esetleges kritikát megfogalmazó személyek is kötelesek tiszteletben tartani.” {3122/2014. (IV. 24.) AB határozat, Indokolás [17]}.

- [95] 4. Kiemelten fontosnak tartom az ügyvédi hivatásnak a jogállamban elfoglalt, a tisztességes eljáráshoz való jogból levezetett alkotmányjogilag releváns helyzetét, amelyet az Alkotmánybíróság korábban az ügyvédi hivatás alapjogvédelmi funkciójában foglalt össze. Az ügyvédi hivatás alapjogvédelmi funkciójának biztosítása – az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése alapján – az állam objektív intézményvédelmi kötelezettségéből fakad annak érdekében, hogy a jogállami igazságszolgáltatás rendes működésének alkotmányos alapértéke gyakorlati érvényesülést nyerhessen.
- [96] A véleménynyilvánítás szabadságának korlátozása körében a szükségességi és arányossági mérlegelés tekintetében egyik alapvető kiindulópontnak kell lennie, hogy az ügyvédi hivatás „minden egyéb hivatástól eltér abban a tekintetben, hogy az Alkotmány XII. Fejezetében felsorolt valamennyi alkotmányos joggal – azok érvényesítésének garanciális jellegű eszközeként – szoros kapcsolatban áll, a védelemhez való joggal pedig közvetlenül az Alkotmány 57. § (3) bekezdésében foglalt rendelkezés fűzi össze. Az Ütv. rendelkezéseinek alkotmányossági vizsgálatakor figyelembe kell venni az ügyvédnek az Alkotmány kifejezett védelme alatt álló – a büntetőeljárásban érvényesülő, annak nélkülözhetetlen elemét képező – közjogi természetű helyzetét, illetőleg a további alkotmányos alapjogokkal különösen széles körben fennálló, szintén közvetlen kapcsolatot, továbbá az ügyvédség hagyományosan kialakult függetlenségét. Ezek a vonások alkotmányjogi szempontból együttesen adják az ügyvédi tevékenység sajátos jegyeit” (428/B/1998. AB határozat, ABH 2004,

1236, 1242.). Az ügyvédség alkotmányos helyzete és az ügyvédi hivatás alapjokkal fennálló kapcsolata szempontjából fontosnak tartom az Alkotmánybíróság alábbi megállapításait is: „szakszerű jogi képviselő nélkül nem lehet a siker reményével eljárásba bocsátkozni, illetőleg abban részt venni, ezért az ügyvédi képviselő lehetőségétől való megfosztás a bírósághoz fordulásnak az Alkotmány 57. § (1) bekezdése által biztosított jognak akadályát is képezheti” [8/2004. (III. 25.) AB határozat, ABH 2004, 144, 157.]. „Az ügyvédi hivatás megkülönböztető jegye, hogy szellemi szabadfoglalkozásként olyan magántevékenység, amely a közhatalmi szervek működési körében garanciális okokból hangsúlyozottan magántevékenységként különül el a közhatalomtól” [22/1994. (IV. 16.) AB határozat, ABH 1994, 127, 131.]. „Az Alkotmánybíróság szerint az ügyvédet, a közjegyzőt, az egyházi személyt foglalkozásuk szabályainál fogva titoktartási kötelezettség terheli. Ez a titoktartási kötelezettség működésük megszűnése után is fennmarad. A titoktartási kötelezettség a megbízó, a fél, az egyházi személlyel kapcsolatban álló polgár adataira, az említett hivatás gyakorlása során megismert tényekre vonatkozik. Megállapítható az is, hogy a titoktartási kötelezettség mellett e személyek másokkal össze nem hasonlítható közbizalmi tisztséget is betöltenek” [31/2003. (VI. 4.) AB határozat, ABH 2003, 352, 368.].

- [97] Összefoglalva tehát álláspontom szerint megállapítható, hogy az ügyvédség a jogállami igazságszolgáltatás rendes működése alapértékének és az alapjogok tényleges érvényesüléséhez nélkülözhetetlen intézmény, amely nélkül sem az igazságszolgáltatás rendes működése, sem az alapjogok védelme nem biztosítható. Az ügyvédi hivatás és az ügyvédség intézményének alkotmányjogi értelemben vett alapvető garanciális jellegű sajátossága a függetlenség, amelynek legfőbb biztosítéka az, hogy mind az ügyvédség mint intézmény, mind az egyes ügyvéd egzisztenciális fenntartása a piacon kerül megmértetésre és finanszírozásra. Az ügyvédi hivatás megfelelő ellátásának feltétele az, hogy az állam biztosítsa az ügyvédség intézményének a működéséhez és ezen keresztül az ügyvédi tevékenységhez szükséges közbizalom fennmaradását.
- [98] Az alapul fekvő ügyben eljáró ügyvéd jó hírnevét – sőt emberi méltóságát – az általa képviselt ügyféllel ellenérdekű fél a bírósági eljárással összefüggésben sértette meg. Ez a jogsérelem a jogállami igazságszolgáltatás rendes működésének alapértékét veszélyezteti annyiban, hogy ha az ügyvédnek tartani kell attól, hogy ügyvédi jó hírnevét, emberi méltóságát a törvény nem védi meg az ellenérdekű fél jogsértése esetén, akkor az Alaptörvény által védett alapjogvédelmi funkcióját nem tudja megfelelően gyakorolni. A jelen ügyben további érv a véleménynyilvánítás szabadsága korlátozásának szükségessége mellett

az is, hogy az ügyvéd jó hírneve nemcsak saját személyiségi jogát, hanem az ügyvédi piacon való érvényesülését (egzisztenciáját) is meghatározza, és ez a piaci érvényesülés (egzisztencia) az ügyvédi függetlenség alkotmányos garanciája. Ugyancsak korlátozható a véleménynyilvánítás szabadsága az ügyvédséggel szemben az állam intézményvédelmi kötelezettsége alapján biztosítandó közbizalom fenntartása érdekében is. Az ügyvéd ugyanis joggal várja el a törvénytől azt, hogy ha jogszerűen végzi ügyvédi tevékenységét, akkor az állam minden rendelkezésére álló eszközzel védje meg őt a vele szemben megnyilvánuló közbizalmat sértő vagy kizáró minden jogellenes magatartástól. Az előzőekben levezetettek szerint a vizsgált ügyben a jogállami igazságszolgáltatás rendes működését sértő magatartás büntetőjogi szankcionálása nemhogy szükségtelen volna, ahogyan ezt a bíróság megállapítja, hanem éppen egy szükséges és egyben arányos jogi eszköz arra, hogy a megsértett közbizalomért és az ügyvéd megsértett jó hírneve miatti piaci (egzisztenciális) hátrányért megfelelő törvényes joghátrányt alkalmazzon. Álláspontom szerint a bíróságnak a jelen ügyben ítélkező tevékenysége során fel kellett volna ismernie az ügyvédi hivatás alapjogokkal fennálló szoros kapcsolatát, a hivatás Alkotmánybíróság által korábban már megállapított alkotmányos alapértékeit valamint az eljáró ügyvéd emberi méltósághoz való alapjogát és erre is figyelemmel kellett volna elvégeznie az alapjogi mérlegelést.

Budapest, 2015. január 12.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/141/2014.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2015. évi 3. számában.

